

Robert Merle

Liliom és bíbor

(Le Lys et la Pourpre)

Éditions de Fallois 1997

Fordította: Kamocsay Ildikó

Európa Könyvkiadó Budapest, 1998

-, miután Séraphin atyát magához szólította az úr, a püspök az új nemzedékhez tartozó Lefébure urat állította a helyébe, aki az egyház igaz katonája volt, a katolikus ellenreformáció élharcosa, merev és szigorú, önmagához éppúgy, mint másokhoz.

Papосkodása idején minden megváltozott nálunk. Volt Orbieu-ben egy forrás, amit már évszázadok óta csodatévő helynek tekintettek, mert vagy meggyógyította, vagy valamilyen rejtélyes módon kiváltotta a csúzt. Lefébure, pogány babonákat szimatolván ebben, megtiltotta, hogy bárki megmártózzék e forrás vizében. Volt egy - őszintén szólva elég gyanús - helyi szentünk is, akihez a jó termés és állatszaporulat érdekében lehetett folyamodni. Lefébure ezt is elvette tőlünk: nem volt szabad többé hozzá fohászolni.

Rendet teremtett a templomában. Megtiltotta a parasztoknak, hogy magukkal hozzák a misére a kutyájukat, hogy a földre köpjenek, hogy helyet változtassanak a templomban, hogy mise közben hangosan beszélgessenek; dicséretes rendszabályok, melyekhez azonban szörnyű fenyegetés társult: az engedetlenek a pokol tüzére kerülnek.

Azokkal a leányokkal, akik előbb mentek férjhez, mint ahogy a házasság szent kötelékét magukra vették volna, sokkal szigorúbban bánt, mint annak idején Séraphin atya. Nem csupán a harang nem szólalt meg a tiszteletükre, de Lefébure nem a templomban, csak a sekrestyében eskette őket.

A minden évben megrendezett bálból száműzte az olyan illetlen táncokat, amilyen például az ugrálás, amikor is a legény a magasba dobja a párját, a leány pedig eközben kapálódzik, kivillantva a bokáját, néha még a lábikrájából is egy darabot.

A kocsma a mise után csak egy rövid ideig lehetett nyitva, egyébként vasárnaponként be kellett zárnia. Az esti ájtatosság, amely Séraphin idejében nem volt kötelező, most az lett, és a rózsafüzért oly hosszan kellett morzsolni, hogy már nem maradt idő, főleg télen, a kuglizásra és dobókorongozásra, ami parasztjaink egyetlen szórakozása volt a kártyán kívül (de kártyázni csak a kocsmában lehetett, s az délután zárva tartott). A falu népe, ha halkan is, de morgolódott, hogy Lefébure nem engedi az Úr napját pihenéssel tölteni.

De ne legyünk igazságtalanok Lefébure-rel: viselkedését megmagyarázza, hogy betéve tudta az összes pokolbéli ördög nevét, beosztását, s azt is, hogy hányan vannak. Vasárnapi prédikációiban oly sok nőgyűlölő megjegyzést fedeztem fel, hogy bizony kénytelen voltam arra gondolni: nőnemű lehet az a démon, amely ezt a fiatal, életerős papot magányos éjszakáin gyötri. S feltevésem bizonyossággá vált, amikor kiderült, hogy minden vétkes közül, akikben pedig nem szűkölködtünk Orbieu-ben, Lefébure Célestine-t utálja a legjobban.

Célestine gyermekkorában nem különbözött a többi falusi kislánytól. Ám tizenhárom éves korában az akkor megözvegyült apja megerőszakolta és teherbe ejtette. Ezután az apja is meghalt, s ő egyedül maradt kis kunyhójában. Mivel nem akadt olyan legény, aki ilyen előzmények után feleségül vette volna, Célestine-nek nem volt más választása, mint hogy özvegy vagy nőtlen férfiaknak ajánlja föl a testét. Fizetségképpen néhány garast kapott, de gyakrabban csak egy darabka kenyeret a kenyeresládájába, és egy kis szalonnát a fazekába. Célestine sok apától született gyermekei sorra meghaltak a nagy nyomorúságban, kisgyermekkorukban. Célestine azonban, nem tudni, hogyan, de elboldogult valahogy az általános megvetés közepette is, s Séraphin atya nemcsak megtúrta a nyájában, de bizonyos mértékig védelmezte is, úgy vélvén, hogy a mégoly bűnös szolgáltatás miatt, amit nyújt, kevesebb lesz az erőszak, amely pedig még családon belül is sűrűn előfordult falvainkban.

Lefébure, alighogy elfoglalta parókiáját, elhatározta, hogy leválasztja gyülekezetéről ezt a beteg tagot. Ezt mindjárt ki is nyilvánította szószéke magasából, bárhogyan intettem is, az Evangéliumra s Mária-Magdolnára hivatkozva; ő a tudós teológia magasából tekintett le gögösen az én kis házi bibliamagyarázatomra, s mennydörgő hangon parancsot adott a kiközösítésre.

Az eredmény nem maradt el. Néhány pimasz suhanc a prédikáció hatására kövel dobálta meg Célestine-t. A pék nem volt hajlandó többé kenyeret adni neki. Kiirtották a tyúkjait. Ellopták a kecskéjét. És végül egy ájtatos kéz éjszaka rágyújtotta a kunyhóját.

Célestine a csodával határos módon kimenekült a lángok közül. Ám Lefébure ezt a csodát is kénkőszagúnak ítélte. Mint még emlékszünk rá, az ördögök nagy szakértője volt. Felkeresett, és azt kérte, sőt követelte, hogy száműzzem a bűnös asszonyt. Egészen elképesztett ennek a fiatal papnak az arroganciája. Újra megpróbáltam jobb belátásra bírni, hivatkoztam Vincent úr közismert könyörületességére, aki példaképe kellett hogy legyen, hiszen ő volt a mestere. De minden hiábavalónak bizonyult. Lefébure ugyan egyáltalán nem volt ostoba, de csak abszolút igazságokban tudott gondolkodni, melyek logikája magával ragadta. Biztos vagyok benne, hogy a lelke legmélyén úgy vélte: ha a pápa felette áll a királyoknak, akkor ő, lévén a szellemi hatalom birtokosa, énefelettem áll.

Ekkor történt először, hogy nyersen elutasítottam, de a szarvát még így sem sikerült letörnöm. És mivel a szegény Célestine fedél nélkül maradt, elhelyeztem a birtokomon üresen álló egyik viskóban, s hogy ne legyen egyedül, adtam neki egy kutyát is, amely majd megvédi, ha megint bántani akarják.

Egy hónap múlva Célestine holtan találta a kutyát a küszöbön, görcsbe rándult testtel. S ami a tűznek nem sikerült, ez a mérgezés véghez vitte: Célestine lefeküdt a szalmazsákra, nem evett többé és meghalt.

De különös módon még a halála sem vetett véget a csatározásnak. Mivel a csontjain kívül semmi sem maradt utána, felajánlottam Lefébure-nek, hogy kifizetem a keresztény földbe való eltemetését. Ő azonban kerek perccel elutasította, hogy befogadja Célestine-t a temetőbe, "jó keresztények közé", így hát kénytelen voltam Montfort l'Amaury plébánosához fordulni, aki hajlandó volt a saját temetőjükbe örök nyugalomra helyezni az elhunytat. Régi vágású pap volt. Elég volt megkennem a markát, s Célestine máris keresztény földben nyugodhatott.